

БУНТОВНИКЪ

МѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАНО СПИСАНИЕ СЪ ВОЙВОДСКИ
(ВЪСТАНИЧЕСКИ) ПОТРЕТИ.

РЕДАКТОРЪ: П. СТОЙКОВЪ.

Годишень абонаментъ 3 лв. въ прѣдплата.

† Стоимень войвода.

С о ф и я
Печатница на Гавазовъ и Чомоневъ
1903

БУНТОВНИКЪ

МѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАНО СПИСАНИЕ СЪ ВОЙВОДСКИ
(ВЪСТАНИЧЕСКИ) ПОТРЕТИ.

Редакторъ: П. Стойковъ.

Годишенъ абонаментъ 3 лв. въ прѣдплата.

† Софроний Стояновъ

С о ф и я

Печатница на Гавазовъ и Чомоневъ

1903

Македонски бѣжници въ Пиринъ-Планина.

Страшна нощъ.

(Поема изъ революционния животъ въ Македония)

отъ П. Стойковъ.

Въвъ малкото селце
В' срутената къща
Кандилце блѣшука
И мракътъ поглѣща

Близо при огъня
Двамата седѣха
Майката и сина
Кротко си гълчаха:

„На турскитѣ мъжи
Ще ли има край?“
Това бѣше тъкмо
На първия Май.

Къщата бѣ тамо
Близо къмъ рѣката,
А отъ ней нагоре
Стърчеше гората

Тя бѣ гъста-тъмна,
Тъмна като рога,
В' нея се държаха
Пушки за народа!

Плътътъ що минава
Отъ къмъ водопада
Отива в' скалитѣ
Кждето е склада.

Къщата бѣ малка,
Малка съ малкъ дворъ,
Салъ съ едно прозорче
Като на затворъ.

В' комшииската къща
Пеленаче врѣка,
А на върхъ уджака
Кукумявка крѣка.

Мѣсецьтъ бѣ в' облакъ
Обвитъ кат' ермонахъ;
Вѣтъртъ рѣвеше
Кат' дѣтенце отъ страхъ!

Блѣзункитѣ малки
В' въздуха блѣзукать,
А жабитѣ кротки
Въвъ рѣката хукать

Но слѣдъ малко врѣме
Нѣжната лунница,
Малко озарява
Нощната тъмница.

Пѣтъ звѣздитѣ криатъ
Своята свѣтлина,
А посрѣдъ селото
Владѣе тишина.

Псетата заспали,
 Всичко малчеливо
 Сал' неспирний чучуръ
 Чорка мързеливо.

Водо-падъ се пѣни,
 В' буйни стрѣмнини;
 Водни искри пуца
 Отъ сини дълбини.

Вѣтерътъ ги духа,
 Духа и разнася
 И ги неусетно,
 На брѣгътъ пренася.

Възъ китни морави,
 Пълни с' красоти,
 Гжститѣ дѣбрави,
 Зеленитѣ трѣви!

Близкото изворче
 Що е въвъ гората,
 Шуртеше шумливо
 Тамъ изъ подъ трѣвата.

Водата му скача
 В' дерето отива,
 Трѣвитѣ околни
 Порѣдъ ги полива.

В' дерето рѣката
 Широко се лѣе,
 А на върхъ вѣрбата
 Славейченце пѣе!

На двора се скръдна,
 Дъсчената врата
 И бързо се тикна
 На Наунчо брата.

Слѣдъ него търчаха
 Двамата заптии,
 Викаха зловѣщо
 Тѣзи кеседжии:

„Нѣма да избѣгангъ
 Отъ чауна Суля,
 Чакай недѣй бѣга
 Бре свинска кошула!“

Спряха се тамъ близо,
 Близо до вратата,
 Двамата заптии
 С' пушкитѣ в' ржката.

Извикаха страшно
 На пол-турски говоръ:
 „Теслимъ олъ бе олумъ
 Не бой се отъ затворъ;

Ако те ловиме
 Ще ти трошимъ кости;
 Ако се теслимигъ,
 Царя ще ти прости“.

До вратата стоятъ
 Не смѣятъ да влезнатъ;
 Чакатъ ги отвѣнка
 Сами да излезнатъ.

Унчовия братъ бѣ,
 Капналъ отъ умора,
 А пѣкъ чауницѣтъ го
 Вика въвъ затвора.

Да лѣжи въвъ тази
 Ужасна тъмница,
 С' неговата мила
 Вѣрна годеница . . .

Коя бѣ държана,
Отъ прѣди два дена
И отъ злитѣ турци
Вечъ обезчестена! . . .

И съсъ още други
Негови другари,
Мжчени безкрайно
Отъ злитѣ татари. . .

Между всички тѣзи
Бѣше и самиятъ,
Младъ селски учителъ
Измжченъ горкиятъ.

Потжналъ въвъ тжга
И в' траурна бездна,
Мислене омилно
За своята любезна!

Отъ коя го бѣха
Турци раздѣлили
И на вѣчно — затворъ
Вече осждили.

Тѣзи хора бѣха
Вечъ изнемоңjali
И цѣла седмица
Хлѣбецъ не видали.

Измжчени, гладни
Остали безъ душа,
Спици имъ подъ нокти
Тикаше чауша! . . .

Питаше ги с' лице
Отъ ядъ почерняло
И съсъ сърдце злобно,
Силно затупяло:

„Имате ли пушки
Каж'те бре гявурѣ“,

А тѣ мълчеливи
Тѣнеха в' траури. . . .

Прѣзъ нощъта вѣеха
Тихитѣ зефири,
Турцитѣ викаха:
Каж'те бре кефири!

Кѣмъ своята майка
Унчо се обръща,
Съсъ слѣднитѣ думи
Мило я прегърща:

„Туй грозно страдане
Ще да се скрати
Кат' бомбата почне
Ужасно да яхти.“

„Кат' започне ножа
В' кърви да се кхпи
И сражен'я ставатъ,
На день по три пхти;

„Кат' куршумъ запѣе
Надъ нашитѣ глави;
Саблята юнашка,
Захване да звѣнти.

„Тогава Европа
И силна Русия,
Ще стѣгнатъ султана
Мръсни кеседжия! . . .

„В' това гнило царство:
Царство на мжкитѣ,
Подлостъта, разврата,
Гнѣтътъ и сълзитѣ! . . .

„Да въведе правда,
Свобода и рѣдъ;
Що е отъ народа
Веѣкаде приетъ! . . .

„Затова о! майко,
Комита ще идемъ
И по планинитѣ
Съсъ пушка ще скитамъ.

„Облѣченъ въвъ дрѣхи,
Хайдушки, юнашки,
С' виснати на кръста
Двѣ чифтомъ паласки;

„Съсъ чифте кубури,
С' мартинка на рамо
С' кече на главата
И с' сабля прѣзъ рамо“ . . .

— Тѣзи двама братя,
В' кжщцата проста;
Съсъ майка си стара
Казаха си доста.

Най-послѣ рѣшиха
Да не имъ се молятъ;
Отъ задъ имъ да идатъ
И да ги заловятъ

На стѣзната задна
Дупка направиха,
Мигомъ тѣ и двама
Вънъ се прѣфърлиха.

Тѣз' двама юнаци,
Революци'нери
Явиха се задъ тѣхъ:
С' камии и леворвери.

До тѣхъ приближиха,
Въвъ мракътъ се сирѣха,
Тихомъ си шепнаха
И имъ извикаха:

„Стойте бре читаци,
Недѣйте мръднава;

Ще ви закопаемъ
В' зелената гора“!!

Тѣз' турци проклѣти
Смаяни станаха;
Прѣдъ тѣхъ вмаменени,
Отъ страхъ пожелтяха! . .

Безъ да се противятъ
Тѣ се теслимиха,
А двамата братя
Безъ страхъ ги ловиха.

Близо въвъ гората
Тѣ ги закараха,
За затворницитѣ
Тамъ ги распитаха.

За всичкитѣ мжки
Тѣ отъ тѣхъ узнаха
Заг'ва ги намѣсто
С' камитѣ заклаха! . . .

Близо в' долината,
Яма ископаха;
И мъртвитѣ снаги
В' нея закопаха.

В' тѣзи тъмна вечеръ,
В' този грозенъ часъ,
Животнитѣ бѣха
Заснали окол' насъ.

Вѣтрѣ въвъ гнѣздата
И малкитѣ птички,
Спиеха спокойно
Обични отъ всички.

Само на далече
Негдѣ по бърдата,
Виеха вълцитѣ
Навънъ отъ гората.

Майчица имъ стара
Плаче и нарѣжда,
Чедатата си чака
И на вѣнъ поглѣжда.

Безъ да повечеря
Седи и се чуди,
В' устата си нищо
Не рачи да гуди.

Но настана утро
Пълно съ красоти,
Сърдцето човѣшко
Пълно съ хубости!

Нощта се премина,
Скри се веч' луната;
Посиня небето,
Пукна се зората. . .

Звѣздитѣ небесни
Престаха да грѣятъ,
В' селото почнаха
Пѣтлитѣ да пѣятъ.

Тѣзи двама брата —
Потни запжхтели,
Съсърдца юнашки
Млади затуптели;

При мила си майка
Дружно се върнаха,
Морни изгладняли
До нея седнаха.

Земаха сухъ хлѣбець
И си похапнаха,
Кат' на свои хора
Всичко си казаха.

Дѣсната ѝ рѣка
Мило цѣлуваха;

Процални ѝ думи
Двамата казаха:

„Прощавай ти мале,
Ние ще вървиме;
Тукъ за насъ е тѣсно
Не можемъ седиме.

„Не можеме, мамо,
Вечъ тукъ да живѣемъ;
Затова ще идемъ
В' гората да пѣемъ.

„Тамо да погледна
Заритѣ небесни,
Тихомъ да запѣе
Хайдушкитѣ пѣсни.

„Тихомъ да запѣя,
Мжки да разсѣя;
Защото се трудно
Подъ турци живѣя.

„Че мъчно се лѣга,
Че мъчно се става;
Кога сърдце нѣма
Радостъ да съгрѣва.

„Гдѣто нѣма радостъ,
Гдѣто нѣма пѣсенъ;
Животътъ е черенъ
И с' отрова смѣсенъ!

„За т'ва ще вървиме
Комити ще станемъ;
На Тефиковъ мрѣсни
Главата ще вземемъ.

Комуто в' селото
Отдаватъ почести;
В' единъ мѣсець двад'сетъ
Моми обезчести! . . .

„Който и сега е
Може да се каже —
Бичъ на селото,
Пъленъ монархъ даже.

„На колко християни
Изгоря душата
Всичко що плячкоса
Дѣли го съ нашата. . .

„Тука да останешъ
Ти стара вдовица,
Съсъ моята мила —
Вѣрна годеница:

„На коя съмъ писалъ
Отъ вѣтрѣ затвора,
Кога бѣхъ свободенъ
Само дор'до двора:

„Кога нѣма мене
С' тебе да живѣе,
Съсъ тебе да плаче
Съсъ тебе да пѣе!

„Прѣди мѣсець бѣше,
Кога бѣхъ затворенъ—
При затворницитѣ
Кога лѣжахъ боленъ.

„Тя сега е вѣтрѣ,
В' затвора горкана;
Тамъ се тѣжко мжчи
Въввъ гнѣтъ и безъ храна.

София Май 1903 год.

„Зарадъ мене, мамо,
Зарадъ мойтѣ грѣшници:
Но ще се избави
Отъ мжкитѣ тѣжки —

„Слѣдъ като избѣгамъ
Ази по гората,
И с' пушка потърся
Смѣло свободата—....

— „Прѣдай го хайдука
Да те свободиме
Или ако не гу
Ще те погубиме“!—

„Турцитѣ ѹ викатъ
Тя не ме издава,
А на противъ мене
Почести отдава!.....

„Ти недей за нази,
Сълзи да проливашъ
Ни денемъ, ни нощемъ,
Везъ да си почивашъ.

„Не слушай ти хорски,
Хорски лопи думи,
Кои ще ти падатъ
Тѣжки кат' коршуми;

„Дѣка ще ти кажатъ
Нешастна си била:
Ти си двама сина,
Хайдути родила“!

(Слъдва).

† Георги Дѣлчевъ.

Скърбната, но нѣкъ славна и херойчна смърть покоси живота на единъ отъ най-скажитѣ, доблестни и самоотвержени дѣйци на Вътрѣшната Македоно-Одринска Революционна Организация. Загина лицето, което въ продължение на 8 години

учи и буди роба не съ тжовна пѣсенъ да оплаква ѝ вѣковното си тежко и черно робство, а съ оржие въ ржцѣ като единъ човѣкъ противъ угнетителя и скъса тежкитѣ вериги на робството. Той загина въ разцвѣта на своя животъ едвамъ на 32 годишна възраст. Дѣлчевъ е роденъ въ гр. Кукушъ (Македония) прѣзъ 1871 година отъ православни родители българи. Първоначалното си образование получилъ въ родния си градъ Кукушъ, сетнѣ продължилъ въ Солунъ и отъ тамъ дошълъ въ София. Тукъ той постъпва въ военното училище и училъ съ успѣхъ, но буйния и бѣдѣщъ апостолъ на македонската свобода, напуска прѣдъ края учебната година и не чака випуска. Него го чакане голѣма мисия — зовеше го робътъ отаткъ Рила и Родопитѣ за да го организира, силоти и му даде планъ, какъ да дѣйствува противъ тиранията, за свободата и културата

Той непрѣкъснато работи докато стана жертва и си найде гроба въ тая земя, която тѣй мило и драго обичаше. Той посвѣти на дѣлото и двамата си братя отъ които единия т. е. Мицко стана жертва на студѣтъ за този народъ, а другиятъ е още живъ и войвода на една мѣстна районна чета.

Георги Дѣлчевъ остана революционеръ-апостолъ до края на своя животъ за свободата на Македония. Неговата скромность, великодушие и прѣданость на каузата бързо се оцѣниха отъ истинскитѣ дѣйци тамъ и въобще робътъ. Сичкитѣ дѣйци се събраха подъ революционното знаме на Дѣлчева и му повѣриха ключа на Македонската Революционна Организация. Той съ кама и револверъ, различно прѣоблечень, обикаля македонскитѣ села и градове и учеше робътъ, какъ да се води борбата противъ нетърпимия режимъ на Падишаха. Поради постоянството си на волята му, твърдиятъ характеръ и неустрашимость ненапрасно се нарече П Левски или Македонски Левски. Дѣлчевъ е легендаренъ въ Македония; той е толкозъ заслужилъ и толкозъ популяренъ на народа, щото робътъ го възпѣва съ пѣсни. Твърдѣ бѣ не приятно на младия революционеръ да се говори въ разни събрания и въ многолюдни тълпи, кой е и какъвъ е Георги Дѣлчевъ. Той не искаше да го обсипватъ съ блестящи речи по площади, митинги и пр. Той не искаше оваци Така

постъпватъ само истинскитѣ революционери, апостоли и хуманни борци за свободата и доброто на народитѣ. Слѣдъ загинването му, цѣлата европейска преса писа за тази идеална личност. Акцията на миналогодишното есенно и ненаврѣмено възстание постави дѣца въ голѣма грижа и безпокойствие, като съзрѣ, че послѣдствията отъ него ще бждатъ гибелни за народа; ще се даде възможность на властѣта въ срѣдъ зима да се открие мрѣжата на революционната организация, когато мъчно може да се дѣйствува, което се и случи на нѣкои мѣста. Съ една дума той малко плахо наблюдаваше събитията прѣзъ туй врѣме вхтрѣ. Кждѣ половината на мѣсець февруарий н. г. въ единъ празниченъ день той напустна София, прѣмина отатѣкъ Рила и Родопитѣ и се отзова между своитѣ братя роби. Залови се енергично на посветената си работа и даде заповѣдъ, слѣдъ горскитѣ събори устроявани отъ него за общо дѣйствие на сѣкждѣ. При всичката си разумна революционна прѣдпазливость, шпионското око откри слѣдитѣ му въ с. Баница на северозападъ отъ гр. Сѣрѣ и на около 10—15 километра отъ сжщия градъ. Прѣзъ туй врѣме той се завръщаль отъ гр. Солунъ, тъкмо подирѣ солунскитѣ събития. Въ Баница той се спрѣлъ идящъ съ нѣколко души другари за да си отпочине тука и да даде нѣкои нови свѣсти на тамошнитѣ районни чети. На 21 м. априль въ зори, прѣдъ изгрѣвъ слънце, турска войска повече отъ 1000 души, която постепенно се увеличавала и станала до 2—3 хиляди, заобикаля селото Баница и кжщитѣ, кждѣто били раздѣлени четитѣ на двѣ мѣста. Тѣзи войски сж били прѣдвождани отъ нѣкой си Тефиковъ български офицеръ и съученикъ на Дѣлчева въ военното училище въ София. Мрѣсния бимбашия Тефиковъ, съ едно отдѣление войска, влѣзва въ селото и прѣдлага на селенитѣ да прѣдадѣтъ Дѣлчева, но тѣ вѣрни на своя апостоль отказали прѣдаването; обаче звѣрски имъ отмжстиль отпослѣ мрѣсника Тефиковъ. Като узналь самоотвержения, рѣшителния и неустрашимия Дѣлчевъ, че е обсаденъ отъ неприятеля, той прѣвъ се хвърля въ позицитѣ съ нѣколко души другари. Слѣдъ нѣколко залпа Дѣлчевъ бива ударенъ въ лѣвата часть на гърдитѣ. Първия турски залпъ събаря Дѣлчева и нѣколко души отъ другаритѣ му, а именно: Ст. Страхин съв

Величко Петровъ отъ с. Кърчево (Демиръ-Хисарско), Георги отъ с. Савекъ (Демиръ-Хисарско), Димитръ Арнаутчето и Димитръ Гошановъ отъ с. Крушово (Демиръ-Хисарско), които слѣдъ като свърши прѣди нѣколко години правенитѣ науки въ Швейцария, замина като учителъ въ родната си земя да просвѣщава готвящитѣ се за въстание роби.

Дѣлчевъ билъ пронизанъ въ лѣвата часть на гърдитѣ. При раняването му той се обърналъ къмъ другаритѣ си съ сѣкрушено сърдце и убита душа и имъ казалъ само тази дума: „раниха ме“.

Вѣчна Ви память борци!

Интересно.

Както прѣди 20 години е имало хора, които сж бѣзирганствovali съ Макед. Дѣло, тѣй и миналата година изникнаха двама нови революционни бѣзиргяни, които си туриха за цѣль да се хрантутатъ около В. Комитетъ.

Прѣди всичко тѣ отпечатаха ликоветѣ на живитѣ святии около В. Комитетъ на картички съ цѣль да се докопнатъ до комитетската копая, но незная по какви съображения този имъ опитъ излезна яловъ, затова трѣгнаха да търсятъ единъ тоже отъ тѣхния калибъръ революционенъ домбазинъ, т. е. миситинъ, който съ влианието си прѣдъ Вър. Комитетъ да имъ издѣйствува субсидия да издаватъ списания, около което да се хрантутатъ. За такъвъ намѣриха редактора на в. „Реформи“, който и имъ издѣйствува субсидията.

Освѣтъ това този миситинъ една дузина пера испотроши отъ писване реклами въ в. „Реформи“, съ които да лъже, че се издавало съ благотворителна цѣль, та по този начинъ тѣзи бѣзирганска дружба да прибере мазнитѣ гологанчета на наивнитѣ пожертвуватели.

Въпросното списание е сп. „Македония“.

Позоръ г-да революциони бѣзиргяни!

Прощално.

Моята присяда
 Подписахте вие,
 С' дѣсната си рѣка
 На черна хартия

Да бжда убиенъ
 Отъ ванитѣ куршуми;
 Защото съмъ казалъ
 Азъ слѣднитѣ думи:

„Отъ народа грабеть
 В' София гуляеть,
 А пѣкъ тамъ народа,
 Всички го забраветь.

С' нашето мълчене
 Куражъ тѣ добивать,
 И по улицитѣ
 Борцитѣ убивать.

Съсь камата зимать,
 Не ги оправдаватъ;
 Срѣщу тѣзи суми
 Нищо не придаватъ.

Заради дѣлото
 Отъ народа просятъ,
 А пѣкъ в' сжщность, братко,
 У дома си носятъ

С' народната пара
 Чалъми продаватъ,
 Съсь святитѣ цѣли
 Тѣ се оправдаватъ“

Отъ коле ѝ раскрита
 Тѣзъ велика тайна,
 Отъ цѣлия народъ
 Тя е вече знайна.

— Но всичко минало.
 За тъзи ви грѣшка,
 Като вашъ противникъ,
 Азъ ви давамъ прошка.

За това ви пращамъ
 Китка отъ Аглика,
 Моля да ви прости
 И дѣдо владика.

Елате о! Славчо,
 Да се порасправимъ,
 А пъкъ миналото
 Нека го забравимъ

В' едно да вървиме,
 Подай си ржката
 Полезни да бждемъ
 Всички на борбата

П. Стойковъ.

Слѣдъ горнитѣ исказани мисли не можемъ да не осъдимъ поведението на хората, които още продължаватъ да партизаниствуватъ около Македон. Дѣло. А същеврѣменно не можемъ да не отдадемъ приличната почитъ на г-на М. Ковачева за гдѣто има добрата воля и се нагърбва съ устрояването на панахиди на борцитѣ, защото хората отъ В. Комитетъ почитатъ само чорбаджийтѣ, а не и сиромаситѣ, макаръ каквито заслуги и да иматъ тѣ.

Михаилъ Ковачевъ е лично мене заклѣтъ врагъ, но ний като изразителъ на истината не можемъ; пъкъ и нетрѣбва да му отнимаме заслужената похвала.

Затова въ случая ний му ржкоплѣскаме.

† Тома Давидовъ.

На 13 Мартъ т. г., пронизанъ отъ неприятелски куршумъ, издъхна край с. Издеглавье, Дебърца.

Той е роденъ на 20 Априлий 1868 г., произведенъ въ първи офицерски чинъ на 18 Май 1889 г., движението отъ 1895 година сварва Давидова офицеръ отъ българската армия.

Той заръза офицерството, прощава се съ старата си майка и замина като началникъ на една голъма чета т. е. на 3-та Сърска дружина въ Македония.

Той игра важна роль и въ туканната Македоно-Одринска организация като подпрѣдседателъ на Върховния Македоно-Одрински Комитетъ.

По натура бѣ себеотрицателенъ, той тихо, незабѣлванъ отъ никого, се вмъкна срѣдъ готвящата се за борба народъ. Въ началото на Септемврий м. г. прѣбрачи Вардара и се оправн въ най-далечнитѣ крайща въ Македония.

Настъпн зима. Свѣтътъ бѣ забравилъ, че нѣкога е живѣлъ Тома Давидовъ. Пятници и куриери отъ Охридъ до Димиръ-Хисаръ и Битоля започнаха да разправятъ за нѣкакъвъ легендаренъ войвода, който вършилъ чудеса по тѣзи мѣста, който билъ посрѣщанъ открито отъ цѣли села, жени, дѣца и старци нѣколко часа далечъ, като месия. Разправяха тѣ какъ той съумѣлъ да повдигне духа на четитѣ, да организира и най-малодушнитѣ, да създаде отъ всѣка селска колиба по една въстаническа крѣпостъ, да примири и най-непримиримитѣ за борба противъ тиранията. Расправяха тѣ, какъ се притичатъ съ въоръженитѣ селяни на десетки села, за да избави нѣкое обрѣчено на изгорване село, за да спаси нѣкоя заобиколена чета отъ турекитѣ потери, какъ избивалъ цѣли пълчища войска и съ побѣденитѣ трофеи въоръжавалъ беззащитнитѣ селяни. Разправяха още, че селянитѣ не ги е страхъ отъ турцитѣ, защото безстрашния войвода е бдѣлъ върху тѣхъ.

Тома Давидовъ въ едно отъ своитѣ блѣстящи организирани нападения срѣщу турцитѣ загина.

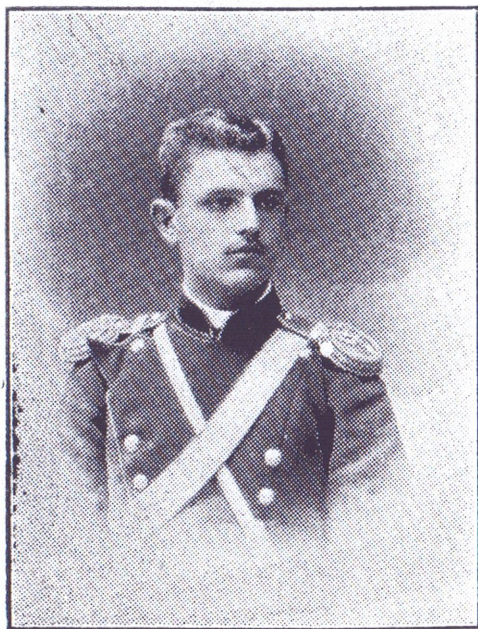
Миръ на твой прахъ незабравими Тома!

† Борисъ Сугаревъ.

На 15 Априлий, слѣдъ единъ малъкъ походъ, извършенъ прѣзъ ноца, тѣ сж имали 2-то ожесточено сражение, въ което паднаха жертва тѣзи борци. Неприятеля е билъ въ голѣми пълчища и е налиталъ съ озвѣреностъ срѣщу тази непа борци, която се е сражавала съ чудна храбростъ. Но полека-лека срѣдствата за борба се изчерпали, силитѣ полека-лека намалявали, неприятеля прииждакъ отъ всички страни, голѣма частъ отъ борцитѣ и началницитѣ ранени сж излѣзли отъ строя, а други вече напуснали този свѣтъ. Слѣдъ нараняването на войводата Протогеровъ и други началници, когато сражението е ставало веѣкиминутно по-ожесточено. Прѣвъ падна пронизанъ отъ неприятелския куршумъ най-младия отъ тѣхъ Милевъ. Сугаревъ, неговия другаръ, който сжщо не е прѣставалъ да тича отъ позиция на позиция да ободрява своитѣ другари, притекалъ се е на помощ на своя милъ другаръ и, когато слѣшилъ устнитѣ си до безжизнения трущъ

на незабравимия Милевъ, той билъ пронизанъ отъ неприятелския куршумъ, и тъй той е останалъ прѣгърнатъ съ слѣпнати устни възъ устнитѣ на своя другаръ, като че ли самата природа не е искала да раздѣли и слѣдъ смъртта, тѣзи идеални души, които прѣзъ живота си бѣха свързани съ еднакви мисли и идеи, които копнѣха само за едно желание — да видятъ свойто Отечество свободно. Силитѣ на четата сж били вече намалени значително; останали бѣха само нѣколко борци живи самоотвержени и затова борбата изглеждала вече за невъзможна. Когато сж стояли единъ срѣщу 100, почнала се оная геройска, епична борба, за която само съзнанието, че се умира за едно велико дѣло, за отечеството, прави титани отъ прости смъртни.

† Димитръ Миневъ.

Слуша се само гласътъ на незабравимия Софроний. Спокоенъ, както винаги, той продължавалъ да се бори, но не за дълго. Единъ куршумъ го удари въ главата, гласътъ на последния отъ началницитѣ, гласътъ на любимия Софроний мѣлква

и душата му отлѣтва, за да се съедини съ ония на своитѣ другари.

Така свършиха тѣзи идеални души, така славно тѣ се бориха и сложиха кости за свободата на милата Македония.

И тримата бѣха велики души, изцѣло прѣдадени въ служба на своя братъ-робѣ. Тѣ живѣеха само съ една мисль и надежда — да видятъ своето отечество свободно. И тримата бѣха македонски уроженци: Софроний бѣ родомъ отъ с. Цѣръ, Битолско, Сугаревъ — отъ Прилѣпъ, а Милевъ — отъ Охридъ.

Софроний бѣше отъ нѣколко години оставилъ службата, а бѣше се прѣдалъ на македонското дѣло и взимаше активно участие почти въ всичкитѣ по-главни събития въ това дѣло. Той бѣше, може да се каже, единъ отъ най-умнитѣ и най-чеснитѣ македонски дѣйци. Душа велика, искрено любяща и нѣжна къмъ всички — врагове и приятели! Неговото пришествие винаги е внасяло въ кръга на насъ, приятелитѣ му, една приятностъ, една омайностъ, каквато може да притежава само една възвишена, тиха, пълна съ благостъ душа. Той бѣше извънредно скромень, той не обичаше да се вдига много шумъ около неговата личностъ.

Сугаревъ, съ темпераментъ горѣщъ съ желѣзна воля, пламенъ патриотъ, който колчемъ се спомѣнеше за неговата любима Македония, на която той бѣше прѣдаденъ отъ душа и сърдце, усѣщаше се единъ огънь въ очитѣ му. Макарь и слабъ той бѣше прѣвъ, който щомъ шумата залѣниѣше, мислеше за тамъ. Справедливо заблѣзва единъ неговъ почитателъ, че неговата тѣлесна немощъ се изцѣляваше въ Пирина. Въ противовѣсъ на хладния темпераментъ на Софрония той бѣ по-горѣщъ и тѣ като че ли допълваха единъ други го. А младия, идеалния Милевъ! Само този фактъ, че той, който бѣше произведенъ офицеръ едва прѣди 2—3 мѣсеца, напусна службата, безъ да се нарадва на живота; който прѣзрѣ всички блага, които може да даде живота, който прѣзрѣ своето бъдеще и отиде да се бори и сложи коститѣ си за свободата на отечеството си свидѣтелствува, колко велика е била неговата душа.

Съ своята си смъртъ, както е съ смъртъта на много други борци, тѣ доказаха, че Македония е зрѣла за политическа свобода; съ своята смъртъ тѣ ни посочиха пътя, който

трѣбва ние да слѣдимъ. Тѣ ни показаха дългътъ, който ние всички имаме къмъ своята татковина.

Въ сѣщото сражение паднаха убити и възстанниците отъ извода на храбрия, неустрашимия и опитния Ив. Господарювъ: Лазаръ Бояджиевъ отъ гр. Габрово, Павле Арсовъ отъ Кочанско, студента Петковичъ и още други отъ другитѣ изводи.

Миръ на прахътъ Ви незабравими и сѣжни борци!

† Стоимень Войвода.

Мѣжду най-симпатичнитѣ искупителни жертви за свободата на Македонския народъ бѣ и този забравянь отъ историята; но славенъ отъ населението герой—*Стоимень Войвода*, роденъ въ с. Никуденъ (Мелнишко) на 1804 год. отъ родители българи. Прѣзъ 1826 год., когато бѣше двадесетъ и двѣ

годишно юнуша сгоди се за Станка Начова, (която бѣ първата хубавица въ селото).

Същата година съ една поклонническа дружина отъ мъже, жени и дѣца ходи въ Рилския Манастиръ на поклонение. По това врѣме противниците му съ турците наедно заповѣдватъ на бащата на годеницата му да не е дава на Стоимена; защото въ противенъ случай ще го убиятъ. И бащата подъ натиска на страхътъ отказалъ да му я даде; затова Стоименъ събира нѣколцина нѣгови другари, отиватъ удома ѝ, взиматъ я и я закарали въ с. Сушица (Джумайско) да живѣятъ. Турчина, който искалъ да я вземе убиватъ го въ селото. Но понеже не се задоволилъ само съ убийството наедного събра дружина и излѣзна зиме и лѣте по гората да живѣе хайдушки животъ и да отмѣстява на противниците си.

Прѣзъ 1850 год. забѣгна и Илю Марковъ отъ с. Берово и стана пандуринъ въ Рилския Манастиръ, а същеврѣменно и уквивателъ на страшния войвода, който бѣ назначенъ и той за пандуринъ, по негова прѣпорѣка въ Манастиря.

Прѣзъ същата година една турска чета нападна на манастиря и му иска 100,000 гроша (на манастиря), но двамата храбри пандури засядатъ имъ въ мѣстността „Шипочень“, (въ манастирската гора) и ги избиватъ. Вслѣдствие на това тѣ не можеха вече тамъ да живѣятъ; затова събраха чета, въ която влизаха и долните лица: Китанъ отъ с. Бистрица, Ташко отъ с. Сърбиново, Стоянъ Ливадинлията, Хайката, Георги Грънчаря¹⁾ отъ с. Берово, Ив. Симитчията отъ с. Бодинарци, Канлията Петръ отъ с. Хаджи Бекликъ, Чолакъ Дончо²⁾ отъ с. Добрилаки (Мелнишко), Милушъ Цомповъ отъ с. Раздолъ и Бенгуза Георги.

Стоименъ войвода съ тѣзи чета почна открито да кръстосва планините.

Хайдушкитъ си животъ той прѣкарваше заедно съ жена си по гората яздйки на коне ти и той; отиваха отъ село въ село и караха селяните да се въоръжаватъ за въ случай, че

¹⁾ Георги грънчаря и Иванъ Симитчията тж убити на моста въ срѣдъ Берово.

²⁾ Чолакъ Дончо бѣ убитъ въ Солунъ на 1854 год.

нападнатъ турцитѣ нѣкое село да могатъ да му идатъ на помощъ. За това го и почитаха селянитѣ.

Прѣзъ 1853 год. между Илю Марковъ и Стоименъ войвода имаше хъръ-мъръ; защото Илю искаше да бжде главатаръ, а той не му отстъпваше, пѣкъ и дружината не се съгласявала. Прѣзъ сжщата година Стоименъ оставилъ жена си въ Сушица и тръгнали съ дружината за с. „Яково“ (Петричко) да ловеть нѣкой турчинъ, но прѣди да пристигнатъ въ селото, т. е. надъ самото село самъ Стоименъ ходилъ при единъ българинъ, който ораля на нивата да му иска хлѣбъ, но неизвѣстно отъ гдѣ пронизалъ Стоимена единъ куршумъ прѣзъ гърбътъ отъ който куршумъ падналъ на мѣсто мъртавъ. Сжщото врѣме хванало силенъ дъждъ, стекълъ се силенъ порой, който повлекалъ геройската му снага. Това наводнение всичкитѣ мостове повлѣкло по Сърско, а мѣстото гдѣто е падналъ Стоименъ е било ископано отъ водата дере дълбоко колкото едно минаре.

Слѣдъ като умря Стоименъ, Илю поведе четата къмъ Пириня; но въ Пириня скарали се помежду си, понеже обвинявали Илю Маркова за убиецъ на Стоимена, затова Илю земалъ нѣколцина съ себѣ си и заминалъ за Сърбия, а другитѣ останали подъ главатарството на *Хайка Войвода*. Не слѣдъ дълго врѣме всичкитѣ Стоименови другари станаха войводи.

Той бѣше царъ на Бѣласица страхъ що казватъ не знаеше, затова на коне яздайки съ жена си на едно кръстосваха планинитѣ и гонеха народнитѣ душмани.

Когато падна убить жена му бѣ въ с. Сушица.

† Стефанъ Т. Страхиновъ.

Роденъ прѣзъ 1882 год. на 23 Декемврий въ с. Ковачево, Татаръ.-Пазарджикска околия, отъ родители македонци: Тодоръ А. Страхиновъ и Маруша Т. Страхинова и двамата отъ с. Търлизъ, Неврокопско. Стефанъ като свършилъ втория класъ при Т.-Пазарджикското класно училище заедно съ братъ си Ангелъ. Баща имъ като нѣмаше срѣдства повече да ги поддържа, прѣзъ 1896 год. даде ги слуги у честни търговци, гдѣто Стефанъ шесть години наредъ служувалъ честно у Братия Малинови, търговци при желѣзно-

пътната станция Саранъ-Бей. Той чрѣзъ своитѣ господари се запозналъ съ много търговци и видни лица, отъ които мнозина го мислили за братъ на Малинови.

Прѣзъ 1902 год. въ началото на мѣсець Юлий рѣшилъ да иде да помогне на угнетенитѣ македонци. При всичкитѣ съвѣти отъ страна на баща му и на господаритѣ му, той останалъ непоколебимъ. Неговия примѣръ последвалъ и братъ му Ангелъ отъ послѣ; двамата братия безъ да се видятъ и срѣщнатъ изъ Македония, защото сж били въ отдѣлни чети въ началото на Априль 1093 год. Ангелъ се завърналъ раненъ въ лѣвата ръка отъ маузеровъ куршумъ. А Стефанъ на 21 Априль 1903 год. пада мъртавъ на мѣсто въ село Баница, (Сѣрско) заедно съ неощѣнимия Апостолъ и революционеръ Гоце Дѣлчевъ, Димитръ А. Гошановъ отъ с. Крушево (Димиръ-Хисярско), Д. Арнаутчето, Георги отъ с. Савекъ (Серско) и Величко Петровъ отъ с. Кърчево (Димиръ-Хисярско), а храбрия и неустрашимия дългогодишенъ Комитетски

ратникъ Атанасъ, Чаковъ е получилъ само нѣколко съвсемъ леки рани.

Ангелъ, щомъ се научилъ за смъртта на брата си, безъ да чака да оздравѣе добръ раната, грабва малнихерката и съ думитѣ: „или и мене да нѣма на този свѣтъ, или да отмѣста за брата ми“ и така той и днесъ ходи по Пиринъ-Планина подъ войводството на Иванъ Апостоловъ (Куманичлията).

Вѣчна имъ память!!

* * *

Да кажемъ нѣщо и за баща имъ.

Той е учителствувалъ въ Македония въ селата: Търлизи и Кара-Кьой 8 год., силно се е борилъ за църковния въпросъ, но кате узнава, че ще го арестуватъ и изпратятъ на заточение казва: „Стоянова майка плаче, а не Божанова“, грабва пушката и отива съ четитѣ. Той е взелъ живо участие въ Кресненското въстание прѣзъ 1878 год. съ храбрния войвода Стоянъ Карастояновъ отъ с. Старчица. Следъ смъртта на Стоянъ, ходилъ е съ войводитѣ: Коста Кукото и Георги Зимбиля, той въ 2—3 г. е обходилъ околицитѣ: Разложка, Неврокопска, Драмска, Зхненска, Сърска, Мелнишка, Демиръ-Хисарска, Петричка и планинитѣ: Кресна, Пиринъ, Бѣласица, Църна-Гора, Али-Ботушъ, Старчачъ, Босъ-Даа, Шерлията, Доспатъ и др. И най-сетнѣ прѣзъ 1880 год. дохожда въ Тракия, заселява се въ с. Ковачево гдѣто и днесъ прѣкарва старинитѣ си, прѣдава се на първото си занятие учителството. Учителствувалъ въ гр. Т.-Назарджикъ и въ селата: Сараново и Ковачево наредъ 18 години, послѣ го пенсионирагъ съ една малка пенсия, съ която днесъ на старостта оскъдно прѣживява. Ако и да нѣма помощъ отъ синоветѣ си, ако и да мржтъ въ цвѣтущата си възраст за Македония тѣ, той е веселъ и му е драго, че е отхранилъ герой, а не баби. Затова му пожелаваме добъръ животъ.

Обявление

На Г-да распространителитѣ на сп. „Бунтовникъ“, който ни прѣдплати се прави отстъпка 25%. А на всичкитѣ мак. благотворителни дружества, които ни разпространѣтъ списанието правимъ отстъпка 50% за въ полза на дружеството.

Всичко се изпраща до редактора на сп. „Бунтовникъ“
П. Стойковъ, улица Алабинска № 51.

Излезла е отъ печатъ VI книжка на илюстрираното мѣсечно списание: **Библиотека** „Македония“ издавано отъ Г. Х. Тошевъ въ София. Книжката е съ избранъ материалъ и съ изящно изработени илюстрации, за това най-горѣщо я прѣпоръчваме на всички.
